

פרשת ויקרא

צִדְדֵי תַעֲשֶׂה לַתּוֹרָה – וַיִּקְרָא

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו... – מי קרא אל משה?

פרשתנו פותחת את ספר וַיִּקְרָא, בפסוק "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לְאָמֵר". ספר וַיִּקְרָא הוא הספר השלישי, מתוך חמשת חומשי תורה, כלומר שהוא האמצעי והפנימי שבהם. ספר זה מכונה בפי חז"ל גם "תורת כהנים", מכיוון שהוא עוסק ברובו בקרבנות, בטהרה ובשאר מצוות שהכהנים מופקדים עליהם או מעורבים בהם. אם שמה של פרשה מעניין אותנו, כי הוא מרמז על מהותה של הפרשה כולה, אזי כאשר מדובר בספר, על אחת כמה וכמה. מדוע אפוא נקרא הספר בשם וַיִּקְרָא? מה לו וַיִּקְרָא ולקרבנות, למשל? נתקלנו כבר בשמות של פרשות הפותחים באות ו', אך ספר וַיִּקְרָא, הינו הספר הראשון, וגם היחיד (בתנ"ך כולו), ששמו פותח באות ו'. האם יש לכך משמעות מיוחדת?

יש גם מקום לתמוה, על לשונו של הפסוק הראשון בספר, הפותח "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה". לשון זו, בפתיחה של ספר חדש כמו מזמינה במפגיע את השאלה: מי קרא אל משה? התשובה המיידית העולה בדעתנו היא, שלכאורה, ברור שהקב"ה, הוא זה שקרא אליו. אך אם הדברים כה ברורים, מדוע במילים הבאות "וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו", טורח הכתוב לציין כי ה' הוא המדבר אליו? אם ה' הוא הקורא אל משה ומדבר אליו, כי אז מן הנכון היה לכאורה, לכתוב "וַיִּקְרָא ה' אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֵלָיו", או להזכיר את שמו של הקב"ה פעמיים, פעם בהתייחס לקריאה ופעם בהתייחס לדיבור? תופעה ייחודית נוספת בפסוקנו, הדורשת הסבר, היא השימוש באות א' זעירה, במלה הראשונה "וַיִּקְרָא". ונסתפק בעוד שאלה אחת, מדוע טורח הכתוב להזכיר כאן את הקריאה אל משה, שקדמה לדיבור, שהרי בדרך כלל, כאשר פונה הקב"ה אל משה, הכתוב פותח הישר בלשון "וַיְדַבֵּר" או "וַיֹּאמֶר", ללא כל איזכור של הקריאה שקדמה לדיבור?

כדי להבין את עניינה של הקריאה, נעלה לשרשה, ק.ר.א. משמעותה השכיחה של הקריאה לאדם, היא הבעת רצונו ובקשתו הגלויה, של הקורא, באזני הנקרא, שיואיל לבוא אליו, או להפנות אליו את תשומת לבו. ובמילים אחרות, הקריאה (ק.ר.א), היא שלב א', המביא בעקבותיו את שלב ב', התקרבותו של הנקרא (משרש ק.ר.ב), אל הקורא. ואין המדובר דוקא בצמצום המרחק הפיזי. ההתקרבות שבעקבות הקריאה, יכולה לבוא לידי ביטוי בהסבת הפנים לכוון הקורא, או בהטיית אוזן לדבריו, פעולות שמשמעותן קירוב של המחשבה וחיבור של הדעת. הקריאה בשמו של השני, כמו פותחת פתח ישיר למהותו ולפנימיותו של הנקרא. לכן אולי משמש שורש זה גם במשמעות של קריאת הכתוב, מספר למשל, כי הקריאה מאפשרת לקורא להכניס את תוכנו של הספר, והמסרים שבו, לראשו לליבו ואף לנפשו.

הפרשה הקודמת – פרשת פקודי, החותמת את ספר שמות, מסתיימת בתיאור שלב הסיום של הקמת המשכן, "וַיִּכַּס הָעֵנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּכְבֹּד ה' מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן: וְלֹא יָכַל מֹשֶׁה לְבֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הָעֵנָן וַיִּכְבֹּד ה' מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן". משה עומד לו מחוץ למשכן, לאחר שהשלים את מלאכת הניצוח על כל המלאכה כשהוא מנוע מלהיכנס. ואז, כפי שפותחת פרשתנו, קורא לו הקב"ה להתקרב ו"מזמין" אותו להיכנס פנימה. מדוע אפוא, לא מוזכר שמו של הקב"ה, הקורא, אלא רק שמו של משה, הנקרא? ומדוע "נעשית" הקריאה באמצעות א' זעירה דוקא? חשוב לזכור, כי האות אלף מייצגת את הקב"ה, אלופו של עולם, אך גם את החוכמה האלוקית וההארה הרוחנית. פעולת ה"אילוף" בלשון הקודש, משמעותה לימוד והוראה במשמעות רוחנית גבוהה מאוד, כדברי הפסוק "שָׁמַע לִי הַחֲרָשׁ וַאֲאֶלְפָּךְ חֲכָמָה". מעניין שבמקביל קיימת בתנ"ך, גם "אלף רברבא", כלומר א'-רבתי (גדולה), כמו שניתן למצוא בפסוק הראשון, הפותח את ספר דברי-הימים: "אָדָם שֵׁת אָנוּשׁ". א'-רבתי זו, מרמזת על גדלותו הרוחנית של אדם הראשון, לפני שחטא בעץ הדעת. נשמתו הענקית של אדם הראשון כמו התחלקה לששים ריבוא נשמות, המיצגות את כללותו של עם ישראל.

התורה, הקרויה גם "תורת משה", נכתבה ע"י משה רבינו, כפי שהוכתבה לו ע"י הקב"ה (למעט ספר דברים). משה זכה אומנם בתואר "אדון הנביאים", אך המדרש מגלה לנו, כי באומות העולם, היה נביא גדול ממנו בכוח הנבואה, הלא הוא בלעם הרשע. פנייתו של הקב"ה, אל בלעם, מוזכרת בלשון "וַיִּקְרָא ה' אֶל בְּלָעָם", לשון המפגינה זלזול, כאילו בדרך מקרה, וכפי שמסבירים חז"ל, לשון גנאי משורש קרי וטומאה. ומספר המדרש, שכאשר משה רבינו, העניו מכל האדם, שהיה מודע ללשון שהופגנה כלפי בלעם, כתב בתורה את הפסוק בו הקב"ה קורא לו, הוא השמיט במכוון את האות א'. ומכיוון שהתורה אינה מנוקדת, עלולה היתה המילה להיקרא "וַיִּקְרָא". הקב"ה העיר למשה, על חסרונה של האות א', ודרש ממנו להוסיף אותה. בדלית ברירה, הוסיף אותה משה, ובצניעותו כי רבה, כתב אותה כ-א' זעירה.

הרבי מליובאוויטש אומר, שכל המסופר בתורה, הוא נצחי, ולכן הוא מכיל בעצם גם הוראה מעשית בעבורנו, מסר אותו אותו אנו יכולים לקחת עימנו, לחיי היומיום שלנו. מה הוא אם כן המסר בעבורנו, מסיפור זה? משה רבינו ראה את עצמו כלא-כלום, כבטל אל האלוקות, ולכך רומזת האות א' הזעירה. וראה זה פלא, ככל שמשה התבטל יותר אל האלוקות, כך הוא עלה מבחינה רוחנית, והתקרב יותר אל הקב"ה. וכפי שמורתי, הצדקת ימימה ז"ל, היתה נוהגת לומר, שמהנקודה, ניתן להתחבר אל האינסוף. כלומר, שכאשר רואה האדם את עצמו כנקודה, שאינה תופסת שטח או מקום, כי אז, נפתח הוא אל האינסוף, והופך להיות מקושר אליו.

אולי עתה ייקל עלינו להבין מדוע נכתב "ויקרא אל משה", מבלי להזכיר את שמו של הקב"ה, הפונה אליו. כנראה, רומז כאן הכתוב, גם למדרגה הגבוהה אליה הגיע כעת משה, שאינו זקוק עוד לקריאה באמצעות קול חיצוני, לקריאה שאותה עליו לשמוע באוזניו הגשמיות. משה מייצג את כל עם ישראל ובגמר הבנייה של המשכן, כמו מתממשת אצלו ההבטחה האלוקית לעם ישראל, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", וגם בתוכו נבנה "משכן פנימי" לאלוקות. הוא "שומע", את הקריאה האלוקית אליו אך לא מבעד לאוזניו, אלא מתוכו פנימה. הוא התקרב כל כך אל האלוקות, עד שהוא חש אותה בקרבו ושומע אותה, מתוכו.

רמז נוסף לגישה זו ניתן למצוא גם בספר במדבר, בפסוק המתאר את מתכונת הדיבור של ה' עם משה, "ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת... וידבר אליו". הוא שומע את הקול "מדבר", בבניין התפעל! המפרשים מסבירים, שכל אדם אחר, אילו עמד שם באוהל מועד, באותו הרגע, לא היה שומע את הקול. יוצא אפוא, שמשה זכה שהקול נשמע מתוכו פנימה, מבלי שהיה צריך לעבור אליו באמצעות גלי קול. הוא שמע ישירות את הקב"ה ללא כל תווך, החוצץ בינו ובין הקב"ה.

ומה עניינו של הקרבן? לכאורה, על פי הפשט, קרוי הקרבן בשם זה, מכיוון שיש להביא אותו ולהקריב אותו על גבי המזבח, דהיינו לקרבן פיזית, למקום בו הוא מועלה כקרבן. מצד הפנימיות לעומת זאת, השימוש בפעולת הקירוב, אינה מתייחסת לקרבן עצמו, אלא לאדם המביא את הקרבן, והקרבן אינו אלא אמצעי לקירוב. כל מטרת הקרבן, אינה אלא, לקרב את האדם אל הקב"ה. ולשם מה זקוק הבורא, שברא את הקורבנות, להקרבתם ע"י האדם? הרי הכל שלו, וכל מה שאנו מביאים לו, משלו הוא?! למעשה, לא הבורא הוא הזקוק לקרבן, אלא האדם המקריב, הוא הנצרך לו, ובכך הוא מסייע לעצמו ולסביבתו, להתקרב אל הקב"ה. על האדם לפתוח פתח, במחיצה הגשמית, שכמו מפרידה בינו לבין הקב"ה. בהבאת הקרבן, כאילו מוותר האדם על חלק מרכושו והונו, וכאילו נותן אותו לקב"ה. הנכונות הזו לוותר על משהו גשמי, ההקרבה וההתגברות על ה"כאב" שבנתינה, הם הפותחים בפני האדם פתח לעליה ברוחניות, ואפשרות להתקרב אל הקב"ה. אין לך קירבה גדולה מזו, הבאה בהקרבה. ניתן להיווכח בכך, באהבת האם לבנה. למה קרויים הכאבים והצירים בתהליך הלידה, בשם "חבלי לידה"? שם זה בא כנראה בין השאר, גם לרמז לכך, שכאבים אלה נמשלים לחבלים (נועדו לקשירה). ככל שהצירים תקופים יותר ומכאיבים יותר, כך נקשרת יותר נפשה של האם, אל הרך היילוד, בחבלים רבים יותר ועבים יותר, בעבותות אהבה (בדומה לשם השיר "אהבה מקודשת בדם").

ומכיוון שעניינם של הקרבנות, הוא קירוב בין עם ישראל ובין הקב"ה, הרי אין לך אות המתאימה לבטא זאת, מאשר האות ו', כדי לפתוח בה את הספר, ולבטא את מהות החיבור שביניהם. מבין חמשת חומשי התורה, ספר ויקרא הוא גם הספר המשופע במספר המצוות הגדול ביותר. וכפי שהזכרנו לא פעם, המצוה אינה אלא אמצעי לחיבור של האדם, עם הקב"ה (מלשון צוותא). והקריאה של הקב"ה אלינו, לעם ישראל, להתקרב אליו, אינה קריאה חד-פעמית. זו קריאה מתמשכת, התלויה ועומדת בחללו של עולם, כל הזמן, גם ברגע זה. הענן המכסה על המשכן הפנימי שבנו, על נשמתנו, הוא המסתיר אותה מפנינו. ע"י האש של הקרבן הגשמי ש"נקריב", וע"י ההתלהבות (מלשון להבה) שנגלה, כמו יתאדה ויימוג לו הענן, וככל שנזדכך יותר, נחוש יותר ויותר את הקריאה הזו מתוכנו פנימה, מפנימיותנו, מנשמתנו.

ערוץ ה"קריאה" אינו "חד-סטרי". הוא לא אמור לשמש רק את הקב"ה בפנותו אלינו. לא זו בלבד שגם אנו רשאים לעשות בו שימוש, אלא יותר מזה, אנחנו נקראים לקרוא אל הקב"ה, לבקש את עזרתו. וכפי שמלמד אותנו דוד המלך, "קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראוהו באמת". האמת היא, שזה לא כל כך קל בעבורנו לקרוא אל הזולת בבקשת עזרה, ולא תמיד גאוותנו מרשה לנו לעשות זאת. אנו רואים בכך "פחיתות כבוד", כי בכך אנו כמו מפגינים את חולשתנו חלילה, את הצורך שלנו בסיוע. ואם הדברים נכונים לגבי בשר ודם הניצב בפנינו, הרי יקשה עלינו עוד יותר לפנות אל הקב"ה, בפניה אישית ולבקש על צרכינו. איך נצליח להציג נכונה את הצרכים החסרים ודרושים לנו באמת, כאשר ברור לנו שאי-אפשר "לעבוד על הקב"ה", הרואה ויודע את כל הצפונות שלנו? ובמיוחד כאשר בדרך כלל, הנזקק לעזרה אינו יודע להגדיר בדיוק מה חסר לו, ומהו "סל" הסיוע, אותו נכון לבקש? הקב"ה מרגיע אותנו. ניתן להמשיל זאת לאם השומעת את תינוקה בוכה, ומייד היא מסוגלת לחוש מה מציק לו. כך גם הקב"ה מבטיח לנו, שאם אך נחשוב על קריאה אליו, ונרצה בכך, כי אז "והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע".

דבר חסידות

הברכה צריכה לאיזה דבר שתאחז בו, כמו המטר על שדה חרוש וזרוע או היורה ומלקוש על תבואת השדה והכרם. אבל בשדה בור, שאינו חרוש ואינו זרוע, המטר היורה והמלקוש אינם מביאים כל תועלת ואפילו עלולים לגרום לסחף. הכוונה היא, שלא די בכך שנבקש ברכה, כי אם אין לנו כלים מתאימים שבאמצעותם נוכל לקבלה, הרי זו לא תיחשב ברכה בעבורנו. לשם כך עלינו להשקיע בבניית כלי קיבול, בהם תוכל הברכה להתקבל, ולבוא לידי ביטוי.
(מעובד מתוך "היום יום" - אדמו"ר הרי"צ)

שבת שלום ומבורך

ח / ח / ח / ח

אם ברצונך לקבל את הגיליון במייל או במסרון, אנא פנה אל hnananv@gmail.com או לטלפון 052-569-9691.